

Riktlinjer för friytor, förskolor och grundskolor

Förslag till barn- och ungdomsnämndens beslut

1. Riktlinjer för friytor, förskolor och grundskolor antas.

Förslag till samhällsbyggnadsnämndens beslut

1. Riktlinjer för friytor, förskolor och grundskolor antas.

Ärende

Under 2013-2015 pågick ett arbete att ta fram planeringsnormer för förskolor och grundskolor i samhällsplaneringen. Resultatet blev *Vägledning för förskolor och grundskolor*. Hösten 2019 påbörjades arbetet med att uppdatera dokumentet, som i samband med arbetet bytt namn till *Riktlinjer för friytor, förskolor och grundskolor*.

Projektgruppen har i arbetet med uppdateringen utgått från Boverkets allmänna råd och vägledning för friytor, tagit del av gällande forskningsrön och evidensbaserade studier, samt gjort en mindre kartläggning av jämförbara svenska kommuners motsvarande styrdokument för friytor och utemiljöer vid grundskolor och förskolor.

Riktlinjer för friytor, förskolor och grundskolor ger riktvärden för friyteanspråk i förhållande till skolenhetsstorlek, tydliggör hur friytan ska beräknas, och ger principer för skoltomtens integrerande i sin stadsbyggnadskontext. Dokumentet aktualitetsprövas varje mandatperiod.

Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen föreslår att samhällsbyggnadsnämnden och barn- och ungdomsnämnden beslutar att anta *Riktlinjer för friytor, förskolor och grundskolor*, vilka därmed skall tillämpas i förvaltningarnas plan- och bygglovsärenden i enlighet med tillämpningsanvisning under punkt 1.3 i dokumentet.

Beslutsunderlag:

Tjänsteskrivelse - Riktlinjer för friytor, förskolor och grundskolor (mars-22)
Riktlinjer för friytor, förskolor och grundskolor

Bakgrund

Det tidigare dokumentet har varit en vägledning för tjänstepersoner, men framförallt planhandläggare har påtalat behovet av att vägledningen får ett politiskt mandat och därmed kan användas som riktlinjer, vilket gör att de lättare kan avvägas mot övriga politiskt antagna styrdokument.

De senaste åren har det visat sig var mycket svårt att lokalisera framför allt förskolor i innerstaden. Större förskoleenheter medför större friyta, och potentiell mark i innerstaden räcker inte till. Samtidigt har byggtakten för bostäder senaste åren varit mycket hög, vilket genererat ett allt större lokalbehov för förskola och grundskola. Risken finns att förskolor enbart kan etableras i stadens ytterområden där tillgången på mark är bättre, vilket vore olyckligt eftersom det skulle leda till ökad vardagspendling då framförallt innerstadens invånare blir hänvisade till förskolor långt ifrån hemmet. Trenden är att allt fler väljer att bo kvar i innerstaden längre, och antalet barn i innerstaden ökar.

Samtidigt har ytanspråken för friytan i kommunens vägledning varit relativt små, sett till Boverkets rekommendationer och vad samtida forskning visar. Tillräcklig friyta krävs för att leken ska vara vidlyftig vilket medför en rad positiva hälsoaspekter. Eftersom barns livsstil tenderar att blir alltmer stillasittande är det viktigt ur ett folkhälsoperspektiv att förskolors och grundskolors utemiljö inbjuder till vidlyftig lek.

Det finns alltså ett behov att säkerställa en högre lägstanivå på friyta för nya förskolor och grundskolor. För att fortsatt kunna åstadkomma goda lokaliseringar måste frågan därmed vidgas till att även inkludera eventuellt mindre skolenhetsstorlek, och även i vissa fall möjligheten att ianspråkta allmän platsmark för friyteändamål.

Ekonomiska konsekvenser

Ett ökat friyteanspråk medför generellt behov av större fastigheter för den enskilda förskolan eller grundskolan. Om det även blir aktuellt att genom arrendeavtal ianspråkta intilliggande mark kommer detta belasta hyran. Kostnaden för respektive skolenhet kan därmed öka.

Med generellt sett mindre skolenheter kan kostnaden öka då lokalbehovet behöver lösas genom fler hyresavtal. Möjligheten till samordning av resurser etcetera kan också begränsas i samband med detta.

Studier visar att friytor på mindre än 30 kvm/barn medför stort slitage på framförallt vegetation. Riktlinjernas ytanspråk är högre än 30 kvm/barn vilket därmed borde medföra lägre driftkostnad per ytenhet för förskole- och grundskolegårdar.

Riktlinjerna ska säkerställa förutsättningarna för en god utemiljö i för- och grundskola. Linköping, som redan idag har bilden som ett familjevänligt alternativ till storstadslivet, kan genom goda skolmiljöer få ökad attraktivitet hos småbarnsfamiljer, och därmed ge kommunen en konkurrensfördel.

I ett långt perspektiv bör man också kunna se en samhällsekonomisk positiv effekt med anledning av en förbättrad folkhälsa (eller snarare en minskad folkohälsa).

Kommunala mål

Riktlinjerna stödjer i första hand följande tre övergripande kommunala mål:

- Ett attraktivt och tryggt Linköping
- Hög kunskap med skolor i framkant
- Hållbar ekonomi

[Länk till kommunfullmäktiges övergripande mål](#)

Jämställdhet

En central fråga i riktlinjerna vid sidan om storlek på friyta är att ge verktyg för att åstadkomma lokaliseringar i hela kommunen, även i innerstadslägen. Vissa grupper riskerar därmed inte att gynnas framför andra till följd av riktlinjerna. Jämställdhetsanalys har inte utförts.

Samråd

Arbetet har utförts i en projektgrupp med deltagare från Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen, Utbildningsförvaltningen, Kommunledningsförvaltningen samt från Lejonfastigheter. Projektledning har skett från översiktsplaneenheten.

Samhällsbyggnadsnämnden och barn- och ungdomsnämnden informerades om arbetets uppstart i november 2019.

Uppföljning och utvärdering

Inom området sker fortlöpande forskning vars resultat kan komma att ha inverkan på riktvärden och principer. Riktlinjerna bör aktualitetsprövas varje mandatperiod genom samhällsbyggnadsnämndens försorg.

Information eller förhandling enligt lag (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet

Information eller förhandling enligt MBL är inte påkallad.

Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen   Utbildningsförvaltningen

Leif Lindberg

Anders Jolby

Beslutet skickas till:
Samhällsbyggnadsnämnden
Barn- och ungdomsnämnden
Bildningsnämnden
Bygg- och miljönämnden
Lejonfastigheter